

Sinikka Salo
Euroopan Kulttuurisäätiön Suomen Osasto (EKSO)
puheenjohtaja

Arvoisa yleisö! Tervetuloa Tšekki-iltaan!

Kun ajatellaan kansallisen kulttuurin ja eurooppalaisuuden välistä vuorovaikutusta, Tšekin ja Suomen kulttuurihistorian yhtymäkohdat ovat ilmeiset ja hyvin kiinnostavat. Kansallinen herääminen tapahtui molemmissa maissa samoihin aikoihin ja aika samanlaisin muodoin. Ei tarvitse kuin ajatella Bedřich Smetanan Vltava (Moldau) -sävellyksen ja Sibeliuksen Finlandian merkitystä kummankin maan kulttuurissa, tai miettiä Alfons Muchan ja Akseli Gallen-Kallelan taiteen suhdetta toisiinsa ja ajan eurooppalaisiin virtauksiin.

Kummankin maan kansalliselle heräämiselle oli ominaista kulttuurin keskeinen merkitys ja poliittisen elämän synty kulttuuriryön luomalle pohjalle. Samalla kun nämä kulttuuri-ilmiöt olivat kansallisia, niiden vertailu osoittaa, että ne toteutuivat Tšekin ja Suomen kansakuntien osallistumisen kautta eurooppalaisiin kulttuuri-ilmiöihin.

Eurooppalainen identiteetti ei luonnollisestikaan voi syntyä siten että kansalaiset luopuvat omasta, kansallisesta identiteetistään ja ryhtyvät sen sijaan ”eurooppalaisiksi”. Eurooppalainen identiteetti syntyy sitä kautta että oivalletaan eurooppalaisten pystyvän toteuttamaan kansallista ominaislaatuaan paremmin yhdessä kuin eristäytyen. Eurooppalaisuus on monikulttuurisuutta, monikielisyyttä – monimuotoisuutta. Eurooppalaisen identiteetin vahvistaminen edellyttää tutustumista ja osallistumista tähän monimuotoisuuteen.

Tässä EKSO astuu osaltaan kuvaan. Me haluamme tutustua kanssaeurooppalaisiimme ymmärtääksemme eurooppalaisuutta ja Eurooppaa. Se on yhdistyksemme tavoite – tuottaa eurooppalaisia puheenvuoroja, eurooppalaista keskustelua.

Sallinette minun sanoa vielä pari sanaa siitä, miten eurooppalaisuus kytkeytyy maailman ajankohtaiseen taloudelliseen tilanteeseen.

Nykyisissä globaalin talouskriisin oloissa on entistä selvempää, että maailman eikä minkään yksittäisen maan ongelmia ei voida ratkaista kansallisen tason toimin. Globaalit ongelmat vaativat globaaleja ratkaisuja, joihin eurooppalaisten on osallistuttava yhdessä. Näiden ratkaisujen hakemiseksi tarvitaan monenkeskistä yhteistyötä.

Käytännössä globaalia yhteistyötä voidaan edistää tukemalla ja kehittämällä kansainvälisten järjestöjen työtä - näistä ajankohtaisina toimijoina mainittakoon IMF, Financial Stability Forum, WTO, G20-maiden ryhmä (jossa nyt myös kehittyvät taloudet ovat edustettuna).

Viimemainitun ryhmän huippukokous on ensi viikolla Lontoossa ja se pyrkii löytämään yhteisiä koordinoituja menettelyjä kriisin laukaisemiseksi – ja protektionismin torjumiseksi. 1930-luvun kokemukset ovat pelottavia ja ne täytyy muistaa – suuren pörssiromahduksen jälkeen maailmassa ajaututtiin protektionismiin, nationalismiin ja lamaan – viime kädessä toiseen maailmansotaan.

EU:n kontribuutio näissä keskusteluissa on keskeinen ja eurooppalaisten yhtenäisyys näillä foorumeilla on tärkeä asia – onhan Euroopan integraation käyttövoimana pyrkimys kestävään rauhaan, poliittiseen vapauteen ja taloudelliseen vaurauteen, jotka ovat universaaleja tavoitteita. EU:n rooli on erityisen tärkeä pienten jäsenmaiden kannalta, jotka eivät ole suoraan edustettuina esimerkiksi G8- tai G20-ryhmissä.

Mutta on selvää, että Euroopan yhtenäisyys ja EU:n integraatio vaativat menestyäkseen eurooppalaisen kansalaisyhteiskunnan kehittymistä. Meidän eurooppalaisten täytyy vahvistaa eurooppalaista poliittista tietoisuutta ja kansalaismielipidettä. Ilman tällaisen eurooppalaisen kansalaisyhteiskunnan kehittymistä eurooppalaiset poliittiset instituutiot eivät voi kunnolla toimia ja saavuttaa niille kuuluvaa legitimitettä – ja sitä kautta päämääriään. Kansalaisyhteiskunta ei voi syntyä, ellei unionin kansalaisten keskuudessa kehity eurooppalaista identiteettiä. Keskustelua eurooppalaisen identiteetin tiedostamiseksi ja rakentamiseksi on siten jatkuvasti ylläpidettävä. Onneksi eurooppalaisen kulttuuriperintömme suurenmoinen rikkaus tekee tästä tehtävästä nautinnon eikä minkään velvollisuuden!

Tässä hengessä ja näiden aatteiden elähdyttämänä tämäniltainen seminaarimme jatkaa Euroopan Kulttuurisäätiön Suomen Osaston (EKSO) seminaarisarjaa, jossa tutustutaan kulloisenkin EU-puheenjohtajamaan kulttuuriin, talouteen ja politiikkaan.

Samaan tapaan niin kuin aikaisemminkin, olemme järjestäneet seminaarilaisuuden EU:n puheenjohtajamaan kulttuurin ympärille – maan suurlähetystön suosiollisella tuella. Tämän seminaarin aiheena on Tšekki, ja tarkoituksena on puhua tšekkiläisyydestä ja eurooppalaisuudesta.

Haluankin heti aluksi esittää parhaat kiitokset suurlähettiläs Vladimir Kotzylle, joka on ollut keskeisesti mukana vaikuttamassa seminaarin sisältöön. Myös Amos Andersonin taidemuseolle kiitos siitä että saimme tulla pitämään seminaarin täällä ja samalla myös meillä on mahdollisuus tilaisuuden päätteeksi tutustua mielenkiintoiseen Tšekin kubismia koskevaan näyttelyyn.

Tervetuloa!